

אוצרות קאמאראנא

יו"ר ע"י מכון 'אוצרות קאמאראנא' שע"י מרכז מוסדות קאמאראנא • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • בית שמש

פנינים על סדר הפרשה
מתוך אוצר ספרי רבותינו

אבני אוצר

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון (יד, יח).

כלומר בני ישראל הקדושים וצדיקי הדור האמיתים מבקשים ומתפללים מאת הקב"ה, ואומרים להקב"ה 'ומלכי צדק' היינו מלך מלכי המלכים הקב"ה, בדואי בלי ספק הוא 'צדק' בכל עניני דרכים שמדריך אותנו, ואפילו שיש לנו דקות פרנסה, וכן שאר עניני צער שעובר ח"ו על בר ישראל, אעפ"כ יודעים בני ישראל הקדושים באמונה שלימה שהקב"ה הוא צדק בזה, אלא הוא בעצמו בעונותיו גרם שיהיה לו כך, וכן מלך מלכי המלכים הקב"ה הוא שלם בכל השלימות בלי שום חסרון בחקו יתברך, והוא אפילו שאנחנו חוטאים לפניו יתברך, אל תאמר שנעשה ע"י חטאך איזה גנם למעלה ח"ו וחס מלהזכיר לומר כן, אלא כל אחד כפי שעובר איזה עבירה רחמנא ליצולך, כך נסתם צינור שלו מהקדושה ואין יורד לו שום חיות דקדושה, וממילא כשרואים הקליפות שצינור דקדושה של איש זה הוא נסתם אז יש לו כח לקטרר עליו עוד, עד שמונע ממנו לזה פרנסה ח"ו ולזה רפואה וכיוצא בו הרבה עניני צער שיארע ח"ו לבר ישראל בעודו בעולם הזה, אבל למעלה בעולמות העליונים חס מלהזכיר לומר שמגיע שם איזה גנם גשם של עבירה, אלא שם הוא הכל שלם והוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל אמן.

זהו שאמר הכתוב הקדוש 'מלך שלם' וכל זאת יודעים בני ישראל הקדושים, אעפ"כ לפי שאנחנו בניך ואתה אלקינו ואבינו, תרחם עלינו כרחם אב על בנים, והוציא לחם ויין, ר"ל פרנסת לחם הזה שישפיע הקב"ה לנו, יהיה בשמחה ובהסכרת פנים בפנים צוחקות בלי טרחא, בסוד זיין ישמח לבב אנוש' כנודע, זהו הבקשה אעפ"י שאין אנחנו רואים אעפ"כ 'הוציא' לנו 'לחם ויין', והוא כי ע"י שיהיה לנו פרנסה בריח אז נהיה כולנו בבחינת 'כהן לאל עליון' בהנהגה של חסדים טובים זה לזה, וכן במצות ומעשים טובים כנודע. (בן ביתי)

ויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו ויבם (יד, טו).

ואמרו חז"ל (מס' תענית דף כא ע"א), שאברהם היה זורק עפר ונעשה חצים, ויש אומרים הם זורקים חצים ונעשים עפר. ושמעתי משם אדוני מורי ורבי מוה"ר אברהם יהושע העשיל מאפסטא, יש במדרש (תנא דבי אליהו רבה ס' מ'גן אם יראה ורומח בארבעים אלף בישראל' (שופטים ח. ח). אם יהיה שני צדיקים כאברהם, עליהם הכתוב אומר 'מגן אם יראה ורומח', ואין דור פחות ממששים רבוא. יגיע לעשרים אלף, צדיק אחד, ולא רבועים אלף, שני צדיקים כאברהם. ואצל אברהם יש פלוגתא, אם הוא זורק עפר ונעשו חצים, אם כן לפירוש זה לא היה צריך לרומח, כי עפר שלו נעשו רמחים וקשתות, וליש אומרים שזרקו חצים ונעשו אפשר אין צריך למגן, להגן בעד עפר, ואם יהיה ארבעים אלף בישראל אז יש שני צדיקים כאברהם ביניהם, אז זכותם גדול שהם זורקים עפר ונעשו קשתות ורמחים, ואין צריך לרומח, וחצים שזורקים עליהם נעשין עפר, ואין צריך ל'מגן', זהו 'מגן אם יראה ורומח בארבעים אלף בישראל' שהרי יש שני צדיקים כאברהם, ואין צריכים לא למגן ולא לרומח, ושפתים ישק מתוק מדבש.

(נוצר חסד פ"ה מ"ב)

אוצר החיים

אוצרות הזמנים כמשנת רבנו הקדוש
מבוארים בשפה השווה לכל נפש

בשלב השני הנקרא "הבדלה", נדרש האדם להבדיל בין טוב לבין רע, "ממולדתך" - יש לו להבדיל מהמידות הרעות שנוול עמהם ולתפוס מהן מרחק. להשקיף עליהן מבחוץ ולדעת שהם לא חלק בלתי נפרד ממהותו. יש את מהותו שעומדת לעצמה ויש את הביטויים והגילויים של מהותו שיכולים לקבל פנים וצורות שונות טובות ורעות.

בשלב השלישי הנקרא "המתקה", נדרש האדם לדון את המידות הרעות שבו לכף זכות. למצוא את ניצוצות הטוב שבהן ולסגור עליהן ולראות את הטוב והיפה שבהן, ובכך להמתיקן ולתת גם להן מקום ותפקיד במציאות, ולא לבטלן מכל וכל, שהרי (אבות פ"ו) כל מה שברא הקב"ה בעולמו, לא בראו אלא לכבודו, ולאוקותו ית"ש שרויה בכל, ואין לך דבר שאין לו מקום, וזהו "מבית אביך" שהוא בחוץ, להמתיק חרון אף, על ידי שאברהם שהוא בחינת החסד ממתיק הדין בשרש החסד שיש בגבורה.

וכתב רביה"ק בספרו זוהר חי (על זוה"ק בראשית יז.) חל"ק: שמעתי משם מורי שמשא היה מתמה שהיחוד אמיתי הוא השכינה והיאך כוללת כל העולמות דומ"ם צומ"ח ח"י מדב"ר ב"ית אלהים" אל שדי, אל הוי"ה, אל אדני והוא כולו קודש וכוללת ג"כ הרע שאין שום מציאות בלתי הש"י וכל הנבראים טובים ורעים הכל כוללת השכינה והיאך יהיה שני הפכים בנושא אחד טוב ורע שהם שני הפכים יהיו היחוד, אבל באמת הכל נכון, כי הרע הוא כסא אל הטוב, ומבחינת את הטוב ומביא לידי טוב כמו ז'פרעה הקריב' שהקריב את לבם לאביהם שבשמים.

או ע"י שיש רשעים בעולם והם רשעים גמורים יש לו הנאה ותענוג אשר בחר בנו מכל העמים ויש לנו תורת אמת וע"י מרירו יהיה מוטעם המתוק, וע"י חשך הוא אור, וע"י רע מתענג בטוב, וזה התענוג נעשה בכל העולמות ע"י הרע וכמעט שע"י זה יש לרע עליה רק כשעולה ניפרד הטוב ממנו ועולה והרע נופל למטה בטל ע"י האי פריסו, אות ואו, דעת אמיתי, שידע שאלופו של עולם בכל תנועה והוא ממש אלהות וטועם טעם אור עליון ובה תיכף הרע נופל למטה בידיעה ובהכרעה זאת מכריע את הכל לטוב ונתברר הטוב מן הרע.

אחד מיסודות הבעש"ט הק' המבוארים בהרחבה בספרי רביה"ק בעל 'היכל הברכה' זי"ע הוא ענין התכללות הרע בטוב, כי אין שום מציאות שאינו מאוחד באלוקות, אפילו מציאות הרע, וכאשר מתרחקים מהרע מתגבר בזה כח הטוב, ובה נעשה הרע כסא אל הטוב ונמתק ובה לידי תיקונו.

אי אפשר להעלות תיכף את הרע, אלא צריך תחילה להכניע אותו, להבדילו מן הטוב, ורק לאחר מכן אפשר להמתיקו.

שלושה שלבים אלו נקראים בשפת הבעש"ט 'הכנעה - הבדלה - המתקה', כמובא מה'תולדות' בשם הבעש"ט הק' (בן פורת יוסף, לך לך) בהז"ל: לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך, שיתרחק מן שלוש בחינות, נגד שלוש בחינות 'הכנעה הבדלה והמתקה' שביאר מורי זלה"ה.

כי מצד ארציות חומר ועכירות הקליפות נמשך גסות הרוח, לכן הזהירו לך לך מארצך, ויבא להכנעה.

וממולדתך שהוא תרח עובד ע"י שורש הקליפות, ויש כח האב בן כמ"ש הרב"ד בספר יצירה (בהקדמה) כי כח הבנאי בבנין וכו', ולכן צריך הבדלה להפריש ולהבדיל הקליפות שמצד האב המולידו.

ומבית אביך, שהיה בחוץ כמ"ש (בראשית יא, לב) וימת תרח בחוץ, ודרשו עד אברהם הי' חרון אף של מקום, שהוא דין וגבורה, ואברהם בחי' חסד ימתיק הדין בשרש החסד שיש בגבורה והדין ההוא, כמו שכתבתי במקום אחר בשם מורי זלה"ה איך למתוק הדין בשרש.

ואחר המתקה אז תשיג בחי' הארץ אשר ארצך, והבן. עכד"ק.

על פי מהלך זה, בשלב הראשון הנקרא "הכנעה", נדרש האדם לקבל עול מלכות שמים ולהכניע ולרסן את המידות הרעות ולשלוט בהן בבחינת 'אתכפיא'. זהו שלב הכרחי - 'לך לך מארצך' להתנתק מהחומר והארציות וגסות הרוח המונעים את הכנעה, שכן אם האדם פועל רק על פי הרחמים והנטיית של מידותיו, אינו יכול להתקדם לשלבים נוספים של התיקון, שהרי הוא ומידותיו הרעות נתפסים כדבר אחד.

זמן אמירת ברכות השחר

[ג]

מרב הריב"ש סדר הברכות בבית הכנסת, והתחיל 'אדון עולם', אף על פי כן ראיתי הרבה צדיקים וקדושים שסידרו הברכות אחר הצות לילה כמנהג מרב האר"י.

(שולחן הטהור, סי' מו ס"ג וז"ז שם סק"ב)

וכעין זה מצינו שכתב הבן איש חי (שנה ראשונה פרשת וישב הלכה טו) "מצאתי כתוב בכסא מלכות כ"י, מנהג יפה לומר האדם בכל יום פסוק 'ברוך ה' לעולם אמן ואמן' חמשה וארבעים פעמים, ובאמרו אמן ואמן, יכיון בשם השלוב של הוי"ה אדני", וזה הפסוק יועיל לו במקום תשעים אמינים, שחייב אדם לומר בכל יום, בעת שהוא אנוס ואינו יכול לענות, כגון שהוא יושב בבית לבדו, ואין הולך לבית הכנסת מחמת אונס, עד כאן, ונראה לי דמנהג יפה הוא זה, וכן אני נהגתי לומר פסוק זה, כמספר הנזכר, בכל יום אחר פרשה של ברכת כהנים, שאנחנו אומרים אחר ברכת השחר בכל יום, ועשיתי כן כדי שלא תשכח אמירתם ממני, מאחר שעשיתי לה זמן קבוע" עכ"ל, הרי שהחשיב אמירת פסוק זה כעניינת אמן בשעת הדחק.

ומענין לענין מצאנו גם בספ"ק נועם אלימלך (פרשת בלק) "איתא בשלחן ערוך אורח חיים אין עונין אמן אחר ברכת עצמו אלא אחר ברכה שהיא סוף הברכה, ונראה דהטעם הוא לפי שכל ברכה שאדם מברך הוא מעורר אותו העולם של הברכה ההיא אשר שם שורשה ואורה, ולכל ברכה וברכה הוא עולם בפני עצמו, עד סוף כל העולמות, וברכה שהיא סיום הברכות היא נגד סוף העולמות, ולכך אחר ברכת עצמו אין שייך לומר אמן, כיון שלא גמר עדיין האורות בכל העולמות, אבל חבירו רשאי לענות עליו אמן, שהוא כמסכים על דבריו, ובוה מעלהו יותר למעלה, אבל הוא עצמו אינו רשאי כי אם בסוף הברכות, שהוא נגד סוף העולמות, ואמן הוא שבח על כל העולמות יחד, כדרך שנתקן שהיו אומרים במקדש 'מן העולם ועד העולם', והתקינו אחר כך לענות 'אמן', והוא אחד, והוא גם כן הפירוש 'ברוך ה' מעולם ועד עולם אמן', פירוש הברכה שהיא מעולם עד עולם מותר לענות אמן אחר ברכותיו כנ"ל, ונמצא לפי זה שהצדיק הגדול שהוא עולה תמיד בכל הברכות עד סוף העולמות הוא היה מותר לענות אמן אחר ברכת עצמו, וזהו 'פתחו שערים' היינו שהצדיק מתפלל שיפתחו לו שערי תפלות, ויבא גוי צדיק' בברכותיו, 'שומר אמונים' פירוש שיהיה יכול לענות אמן אחר ברכותיו והבן" עכ"ל.

ועוד כתב (פרשת כי תשא) "וזה פירוש הפסוק 'ברוך ה' מעולם עד העולם אמן', רוצה לומר כשתגיע למעלה זו שתוכל להביא העולמות לאחדות גמור אז תוכל לומר אמן אחר ברכת עצמך, שהאמן מורה גם כן לאחדות כידוע, וזה גדול העונה אמן' כו' מי שעונה אמן הוא יותר גדול אם הוא 'מן המברך' עכ"ל.

הבעל שם טוב זלה"ה עכ"ל.

בענין עניינת אמן לאומר ברכות השחר ביחידות

והנה בדברי רביה"ק מזידיטשוב מבואר שצריך לומר ברכות השחר בבית הכנסת, "בכדי שיענו אמן כל אחד אחר ברכת חבירו, וברכה בלא אמן ממש הוא פלג גופא כנודע ומפורסם" עכ"ל.

טעם נוסף לאמירת ברכות השחר בבית הכנסת כתב רביה"ק הדמשק אליעזר ז"ע "כדי לזכות את ישראל בעניות 'אמן' עכ"ל, והיינו כדי להשלים למנין תשעים אמינים שצריך לומר בכל יום.

והנה האריז"ל עצמו היה נוהג לשמוע ברכות השחר מפי אנשים רבים כדי לענות אחריהם אמן, וכפי שכתב בשער הכוונות (דרושי ברכת השחר) "בענין הי"ח ברכות הנזכרות, אשר נהגו העולם לסדרם בבית הכנסת, וכל העם משיבין אמן אחריהם, ויש מפקפקין ומגמגמין בדבר זה, לומר שכיון שענו השומעין אמן אחר האיש הראשון שבידך אותם כבר יצאו כולם ידי חובתם, ואסור להם לחזור ולברכן, וראיתי את מורי ז"ל שהוא לא היה מסדרם בבית הכנסת אלא בביתו בקומו ממיטתו כפי סדר הנזכר בגמרא, אבל כשהיה איזה אדם מברך ומסדר הברכות בבית הכנסת היה עונה אחריהם אמן, ואפילו אם היה באמצע הזמירות היה מפסיק לענות אחריהם אמן, אף אם היו המברכים רבים" עכ"ל, ובוה ניתן להשלים מנין תשעים אמינים כראוי, על ידי שיענה אמן אחר המברכים בבית הכנסת.

אכן צריך ביאור איך ישלים אדם את ברכותיו שלו עצמו שלא יהיו "פלג גופא", כשאין לו מי שיענה אחריו אמן כשהוא מברך בביתו.

והנה בדברי רביה"ק מקאמאראנא מצאנו עצה לזה, שמי שאומר ברכות השחר ביחידות בביתו ואין לו מי שיענה אחריו אמן הרי הוא יכול לומר אחר הברכה פסוק 'ברוך ה' לעולם אמן ואמן' וזה עולה לו במקום עניינת אמן.

וכפי שכתב רבינו (זוהר חי על בראשית דף רה ע"א) "וכעת שנחלש כחי ונקצר רוחי, שמוכרח אני לומר ברכת השחר ביחידות, נוהג אני לומר אחר כל ברכה פסוק 'ברוך ה' לעולם אמן ואמן', ואני מכיון, אם הלכה כירושלמי יהיה זה במקום עניות אמן, ואם הלכה כפוסקים רש"י ורמב"ם והאחרונים יהיה קריאות פסוק זה כקורא בתורה", עכ"ל.

מנהג רביה"ק ההיכל הברכה כהאריז"ל

וכן היה נוהג רביה"ק ההיכל הברכה ז"ע לומר סדר ברכות השחר תיכף בקומו משנתו בחצות הלילה, וכפי שכתב במשניות קאמאראנא (מעשה ארג ברכות פ"א מ"ב ד"ה וגומרה) "מנהגי כפי שנהגו הקדושים, בימות החורף תיכף בהתחלת זמן קריאת שמע, כשיכיר את חבירו, להניח תפילין, ולברך ברכות השחר, וקריאת שמע כל השלשה פרשיות, ואז המוחין והאור מאיר בבהירות גדול אין ערך וכו', ויש מן הצדיקים אורות עליונים, ומרב האר"י ומרב אור ישראל הריב"ש, והיו מוכנים בכל הקדושות, והניחו תפילין והתפללו כל סדר התפלה, יש שהתחילו מן הברכות, ויש שהתחילו מן העקידה" עכ"ל.

כלשון הזה כתב גם בזוהר (סי' סו ס"ק ד כללי השמועה), "מנהגי לפי שנהגו הקדושים, בימות החורף תיכף בהתחלת זמן קריאת שמע, כשיכיר את חבירו, להניח תפילין, ולברך ברכות השחר, עם קריאת שמע כל השלשה פרשיות, ואז המוחין והאור מאיר בבהירות גדול אין ערך", ובהמשך דבריו כותב "ויש מן הצדיקים אורות עליונים, ומרב האר"י ומרב אור ישראל הריב"ש, והיו מוכנים בכל הקדושות, והניחו תפילין, והתפללו כל סדר התפלה, יש שהתחילו מן הברכות, ויש שהתחילו מן העקידה".

וכן כתב רביה"ק הדמשק אליעזר מקאמאראנא ז"ע (הקדמת זהר חי) "ראיתי בעיני אצל אאמור" זלה"ה, שהיה לו מדריגות תמימות אהבת הבורא ב"ה אין לשער, כשהיה קם בשחרית בין בקיץ בין בחורף, אמר ברכת השחר כפי סדר האר"י זלה"ה באריכות גדול, ובין ברכה לברכה היו שוהה בה וכו', כי בין 'ברוך' ל'אתה' עמד וכוון כל הכוונות והיחודים של האר"י זלה"ה, וחונן מזה היה בעצמו מחדש יחודים ושמות קדושים בכל עת ורגע אין לשער ואין לספר, ועד שאמר 'הנותן לשכוי בינה' האריך אפשר יותר מרבע שעה, וכן היה בכל ברכה וברכה" עכ"ל.

אמנם רביה"ק הדמשק אליעזר הורה לנהוג כמנהג הבעש"ט לומר הברכות בבית הכנסת, וכפי שכתב בהקדמת ספרו אור עינים (הקדמת חלק ב' כלל כא אות מה) "יאמר כל בר ישראל הקדוש, ובפרט בעל נפש יקרה, ברכות השחר מן הנותן לשכוי בינה' עד 'הנותן ליעף כחי', דייקא בבית המדרש, כדי לזכות את ישראל בעניות 'אמן'. ועוד, שהוא התחלת קבלת מלכות שמים [כמו שכתב הפרישה], וכך נהג מרב

שער הצדיקים [יא]

התקשרות לצדיק (ג)

עיקר שנוסעים אל הצדיק היא התקשרות
אהבה רוחא ברוחא

אהבת צדיקים היא דבר גדול, ועיקר שנוסעים אל צדיק אמת היא התקשרות אהבה רוחא ברוחא, אז ויאצל מן הרוח עליו (במדבר יא, כה), ובאמת הרבה נסיונות עוברין על האדם אם יעמוד באהבת צדיק, כי סטרא אחרא 'מפריד אלוף' (משלי טז, כח) בקושיות של הבל ובכמה ענינים להסיר אהבת צדיק אמת, וכן אירע למרן ה"ר חיים ויטאל עם מרן האר"י כמה נסיונות כמבואר ב'ספר חזיונות', ולכן חזק ואמץ לקשר נפשך ורוחך באהבה עזה אל צדיק אמיתי, ותשיג השגות גדולות אמיתיות, והארה נפלאה ותיקון הנפש לאמת.

(נוצר חסד פ"ו מ"א)

הרוח הראשון שמקבל מהצדיק

אמר לי מורי דודי, שרוח הראשון קיבל הוא מהרב מו"ה צבי מגיד [מנדבורנא] צמח ה' לצבי, והיה בוער בו כאש, אבל מחמת שלא היה עדיין בהתדבקות אהבה, וגם לא נשלם על ידו נסתלק ממנו, וניתן בו רוח מרבינו אור שבעת הימים מלובלין.

ואני הצעיר, רוחי הראשון ואחרון, נפשי ולבי, הוא רבינו דודי צבי מזידיטשוב ממש התקשרות נפש בנפש עד היום, ולא הוצרכתי לשלימות נפשי לרב אחר אחר פטירתו, אף על פי כן שמשתי שמונה עשר צדיקים וקבלתי מהם תורה ויראה ודרכי השם.

(נוצר חסד פ"ו מ"א אחדות אות ה)

אילו היה לנו דביקות אמת היו כל הדור צדיקים

כי עיקר אדם התדבקות לצדיקים, ולראשי הדור המאירין בכל דור ודור, דור ודור ודורשיו וחכמיו וסופרי וצדיקיו, והחולק עליהם כחולק על השכינה, והמהרהר אחריהם צד מינות יש בו, והמלעיג נידון וכו' (עירובין כא:).

ובודאי אילו היה לנו דביקות לצדיקים באמת, בהכנעה ובביטול לגמרי כאין, היו כל העולם צדיקים, כי המחובר לטהור הרי הוא כמוהו (מס' כלים פ"ב מ"ב). וראשי הדור מעלין את כל כלל ופרט, הן בגשמיות הן ברוחניות, והיו נתמלא כל העולם צדקה וחסד ותורה. אלא שעיקר פיתוי היצר והתגברות שלו בכח להתגרות בצדיקים בקנאה ושנאה, ולדבר סרה זה על זה, והוא מעכב הגאולה, כי כל העדה כולם קדושים (עפ"י במדבר טז, ג), והעיקר הוא מדות טובות, אהבה ואחוה ושלוש ורעות.

סוף דבר מה אאריך לכם בניי בזה, בדור הזה אין שום תיקון לנפש אלא על ידי התדבקות הצדיקים, בדביקות, אהבה, בהכנעה ושפלות הרוח באמת, ובאמת גם בימי התנאים היה כזה, כמבואר בסוף הוריות (דף יד ע"א) 'אביי ורבה ורבי זירא ורבה בר מתנא הוו יתבי והוו צריכא רישא, עד דחזייה לאביי תלמידו דגבה רישא', ולא תאמר: 'אני חכם הגדול בתורה וחסיד ודובק באלקיו למה אכניע עצמי, לא תאמר כך, כי תתפשט, אלא הכנע עצמך לפני ראש הדור, ויונעם לך בזה ובבא.

(הקדמה למשניות קאמארנא אות כג)

"שמעתי ממורי ביאור תוס' דפרק קמא דראש השנה (ט"ז: ד"ה ועיון תפילה) בשם ירושלמי (ברכות פ"ב ה"ד) יומא חד בעי איכוון, כי צריך להעלות במחשבתו ממה שמעלה בסוד רפ"ח ניצוצין וכו' וכל מחשבות זרות הוא מלכות שבמלכות, ובבא המחשבה זרה, צריך ליפחד ולירא ממנה, ועל ידי היראה מתחבר יראה עם גורא ומברר ניצוץ הקדושה מתוך הקליפה שהוא המחשבה זרה, והנה זה התנא שהיה מחשבתו ברורה וצלולה ממחשבות זרות לא מצא מקום להעלות ממה שמעלה כי אם על ידי שעלה מחשבתו למנות קורות ביתו או אפרוחים וכו', ובפרטות דברים אלו צריך לימוד וכו', ודברי פי חכם חן".

(תולדות יעקב יוסף דף ר"ט ע"א)

העלאת הבריאה בעת התפילה

בירושלמי (ברכות פ"ב סוף הלכה ד) מובא שהאמוראים רצו לפרט עד כמה קשה להם לכוון בתפילתם. כל אחד מהם מונה והולך את שעלה בראשו בשעה שרצה לכוון בתפילתו. ר' חייא דן בשאלה מי נכנס ראשון למלך, האם אותו - 'ארקבסה' - שכנראה היה אחד מגדולי מלכות פרס, או ראש הגלות - ראש היהודים - שהיה המוכבד ביותר בעם ישראל באותו זמן ומצאצאי דוד המלך. שמואל אמר שהיה סופר ומונה אפרוחים בתפילתו, כנראה כוונתו גזולות, עופות, שעמדו מולו בעמדו בתפילה ליד החלון. רבי בון מנה שורות של אבני בנין, כנראה שהם השתקפו מולו כשעמד ליד החלון. רבי מתניה שיבח את ראשו שהתכוף מעצמו ב'מודים' ללא כוונה כלשהי. ועל פי פשוטו הכוונה שהאמוראים והתנאים התאמצו מאוד בכוונות התפילה.

וכתב ה'תולדות' בשם מורו הבעש"ט: "והנה זה התנא שהיה מחשבתו ברורה וצלולה ממחשבות זרות לא מצא מקום להעלות ממה שמעלה, כי אם על ידי שעלה מחשבתו למנות קורות ביתו או אפרוחים וכו', ובפרטות דברים אלו צריך לימוד וכו' ודפח"ח".

הבעש"ט מפרש על פי דרכו, כי היות ובשעת התפילה מוטל עלינו להעלות את העולם לשורשו העליון אזי היות ומחשבותיהם של האמוראים היו נקיות מכל סיג ופגם, לכן 'חיפש' כל אחד מהם דבר נוסף להעלות עמו בתפלתו. כל אחד מהם סיפר את דרכו כיצד הוא מעלה את הגשמי לרוחני. אחד מהם היה מביט החוצה ורואה אפרוחים, ואז היה לו מה להעלות כלפי מעלה, וכן כל שאר החכמים היו מעסיקים עצמם עם מחשבות בענייני הבריאה כדי שיהא להם מה להעלות בשעת התפילה. הם היו שרויים ברוחניות עד שלא היה להם מה להעלות, והוצרכו להעסיק עצמם עם ענין גשמי כדי להעלותו כלפי מעלה. זהו חידוש נפלא לפרש את דברי הירושלמי לא כחסרונם של אותם חכמים אלא כמעלתם הגדולה.

הדרכה כיצד לשלוט על המחשבה

אולם למעשה, כותב ה'תולדות' 'ובפרטות דברים אלו צריך לימוד'. אנשים כערכינו אינם צריכים 'ליצר' מחשבות זרות, אלא עבודתנו תחילה לבוא לדרגה שהתפילה תהא נקייה מכל מחשבה זרה, להרגיל את עצמינו לשלוט על המחשבה, והבעש"ט נתן עצות ודרכים כיצד להגיע לכך.

ההדרכה הכללית בענין התפילה היא להקדים את

המחשבה לפני האמירה. זו היא שיטת הבעש"ט. אין לו לאדם להתמקד למחשבות זרות בכדי להתמודד עמהם, אלא עליו לדאוג לכך שלא יופיעו כלל.

היסוד הראשון של התפילה היא לבוא לידי יראה ואהבה. ולצורך כן יש להתבודד במחשבה, לבודד ולהפריד את כח המחשבה מכל הטרדות שבעולם ולפגוש את המחשבה עצמה מתוך שליטה על ריכוז המחשבה ככל האפשר.

לאחר שבא לידי שליטת המחשבה, צריך שייבא את עצמו למצב של 'יראה', להרגיש את מציאות האלוקים ונוכחותו, ואז תבוא האהבה בדרך ממילא.

רק לאחר שהאדם נתערר ע"י דחילו ורחימו, עליו להתחיל באמירת תיבות התפילה. הוא מציב סידור תפילה מול עיניו, חושב על המשמעות של המילים שרואה, ויוצר את המחשבה, חושב על כמה מילים נוספות - ומוציאן מפיו, כך חוזר ועושה שוב ושוב במשך כל התפילה.

עצם הדבר שהאדם שולח מחשבה והאמירה משלימה את המחשבה - הרי השלים בזה את חלקו בתפילה, וכך הלאה - מחשבה ואחר כך אמירה, מחשבה ואמירה - כל הזמן הוא במצב של שליטה על המחשבה ואין באות אליו מחשבות זרות.

להיות שולט ולא נשלט

מלבד עניין העלאת אותיות וכל הסודות הטמונים בזה, יש להשקיע בשליטה על המחשבה, להגיע למצב שאתה שולט ולא נשלט.

לאכארה זה פשוט ביותר. כשהאדם ניגש להתפלל, לא יתן למילים להִאָמַר ואחר כך יתעסק להשלים את המחשבה אחריהן. אלא יחשוב קודם על התוכן ואחר כך יתפלל. ובהמשך זמן יהפוך זאת להרגל, אין אמירה ואחר כך מחשבה אלא מחשבה ואחר כך אמירה. לא אמירה שהולכת מעצמה, לא אמירה שנפלטת מהפה והוא דולק אחריה ע"י כוונת המחשבה, אלא יתן למחשבה ללכת ראשונה והאמירה היא שתדלוק ותדרוך אחריה וכך ישלים אותה. לעולם אין להוציא תיבות מפיו בלי מחשבה מוקדמת. אין זו עבודה קשה כל כך, ומי שמתרגל לכך הרי זה נהפך אצלו לטבע שני.

העלאת אותיות על דרך העלאת

ניצוצות

'העלאת האותיות' היא כמו 'העלאת רפ"ח ניצוצות' שבתורת האר"י הק', ואילו לא קדמה תורת העלאת הניצוצות של האר"י ל'משנת הבעש"ט, לא היינו מבינים את דברי הבעש"ט.

לפי האר"י ז"ל יש לכל דבר בעולם כמה פנים, אפשר להביט על כל דבר בשטחיות ואפשר להעמיק יותר בפנימיות העניינים. למשל, האדם נזקק למזון לצורך קיום הגוף. ומי שאינו אוכל - מת. זה פשוטם של דברים, שהאכילה היא לצורך החזקת הנפש בגוף.

אך יודעי חכמת האמת מגלים פנים נוספות, שהרי כל דבר בעולם יש לו ייעוד ותכלית. ומזון זה בא לתכלית תיקונו על ידי שנכנס ונטמע בגוף, וגוף זה מתעסק בקדשים ועוסק בתורה ובתפילה בכח האכילה, ועל ידי זה מתעלים הדברים הגשמיים הללו ונוספת להם מעלה - שהם הגורמים לתורה ולתפילה, ועל ידי זה הופכים לרוחניים ובאים על תיקונם.

הרה"ק רבי מנחם נחום מטשערנאביל זיע"א

בעמח"ס 'מאור עינים'

תולדות חייו

הרה"ק רבי מנחם נחום מטשערנאביל זיע"א נולד בשנת ת"צ בעיר נארניסק שבפלך ווהלין, לאביו הרה"ק רבי צבי זצ"ל, בית רם ונשא שכולם גדולי ארץ שני מאות דורות כסדר דור אחר דור, מצד אביו ומצד אמו. ובהיות רבינו ילד רך בשנים נפטרו הוריו ונסתלקו מן העולם, וגדל בבית דודו - אחי אביו רבי נחום שאסטיק, שם עלה ונתעלה באורה של תורה עבודה וחסידות.

בהגיע רבינו לגיל מצוות שלחו דודו רבי נחום אל אחת משיבות ליטא המובחרות, שם התמיד בשקידתו הרבה, קנה קנייני תורה ונהיה בקי במכמניה, בשנים אלו המשיך והרבה להוסיף בינה ודעת על חכמתו, וקדושתו על פרישותו. סגנון ודרך הלימוד להם הורגל בשנים מכריעות אלו, הם שהטיעו בו את הכינוי 'דער ליטוואק' אצל תלמידי הבעש"ט והמגיד ממעזריטש.

פרק האיש מקדש

בהגיע רבינו לפרקו, עת שבתו על תלמודו בהיכל הישיבה, הגיע אחד מנכבדי ארץ, בעל ייחוס, משופרי משפחת ספירא הידועה, ופנה אל ראש הישיבה בבקשה שיאתר את הבחור המופלג והשקדן ביותר המעוטר בכל מדה נכונה. ראש הישיבה שנכח לראות כי יהודי נכבד זה חפץ להכניס ספר תורה בביתו, הצביע לעבר הפינה בה ישב רבינו ואמר, הנה החתן אשר חפצת בו, לך וזכה בו כי איש מורם מעם הוא, החותן לא אחר לעשות, ועד מהרה נקשר בקשרי שידוכין עם רבינו ודודו שעמד מצד החתן, ותוך זמן קצר ייסד רבינו ובנה את ביתו עם מחברתו בקודש הרבנית שרה ע"ה, שהיתה מופלגת בגודל צדקותיה עד אין ערוך. ולימים אף התבטא עליה רבינו - בעלה, שהיא עזרה לו להגיע למדרגותיו הקדושים ולהשגותיו הגבוהות, שהיא היתה רגילה לעורר אותו בכל בוקר לעבודת הבורא, באמרה 'הנה הפחמי הזה כבר עמד לעבודתו...'

בימיו הראשונים לאחר נישואיו ידע מחסור ודלות, ולפרנסתו עסק כמלמד דרדק, וכמלמד להועיל הקנה צורבים מרבנן אשר למדו ממנו קנייני עולם, ברוב חריפות ועמקות כיד ה' הטובה עליו עסק עם תלמידיו בליבון סוגיות חמורות בשי"ס ופוסקים, ומלבד מה שלימד לתלמידיו תורה, הדריכם והעלם במעלות רמות בעבודת השם.

התקרבותו לדרך החסידות

רבינו שמימי חלוו סגף גופו וחיפש דרכים להתעלות בעבודת הבורא מתוך יגיעה עצומה, הרבה והגה רבות בתורת הקבלה ובתעלומות סתרי תורה, כשמע על עבודתו הנשגבה של הבעש"ט הק', איווה להכיר את המורה הגדול פנים אל פנים, ולספוג מנועם לקחו, ועד מהרה החל לעשות את דרכו להיכלו של הבעש"ט הק'.

בעוד רבינו נע ונד בדרכים שבחבל פולדיה המובילות העיר מעזיבוז', חזה הבעש"ט ברוח קדשו את דבר בואו של האורח הדגול המתכוון לשבות במחיצתו, ציווה לב"ב להכין סעודות שבת בהרחבה, יען כי אורח חשוב ונכבד עתיד לבוא לשהות במעונו. וכאשר הגיע רבינו אל הבעש"ט, היה אז יומא דפגרא, והבעש"ט ישב עם התלמידים בסעודה, וכאשר בא רבינו ליקח שלום מאת הקודש, פנה ואמר לו, יונגעראמן, לך רחץ ירך לאכילה וסעוד עמנו, וחיבבו וכיבדו מאד. ומאז איווה למושב לו ונעשה לתלמיד מובהק של הבעש"ט.

מקובל בפי חסידים, שרבינו הגיע להסתופף בחצר קדשו של הבעש"ט שני פעמים בלבד. אמנם בעת בואו האריך שהותו ימים וזמנים טובא.

עם הסתלקותו של הבעש"ט לשמי רום, נמסרה ההנהגה לתלמידו הרה"ק רבי דוב בער המגיד ממעזריטש, ויחד עם שאר צדיקי עולם קיבל רבינו את הנהגתו, שם גבה לבו בדרכי עבדת החסידות ובמשנתה. רבינו היה לאחד מהחבריא הקדישא, בשמחתם שמח, ובצרתם לו צר.

רועה נאמן

בי"ט לחודש כסלו שנת תקל"ג, התבקש המגיד ממעזריטש למנוחת עולמים, ורבים מהתלמידים נתנו את עיניהם ברבינו, מאחר שבימיו האחרונים של המגיד ביקשו התלמידים מפיו בשאלתם למי יפנו שיהיה להם מורה ומנהיג לאחר אריכות ימיו ושנותיו, והשיב להם, השגיחו ועיינו מי הוא זה אשר תכליתו בעולם הזה לתקן נשמות החיים והמתים, אותו תקבלו לרבן ומנהיג עליכם, והואיל וראו בו ברבינו כאדם השלם וראוי לכך, ע"כ עיטרוהו בנזר תפארה והחל להנהיג באדמור"ת בעיר טשערנאביל, ומשם יצא והזריח אורו הגדול להמונים.

בא מעולם העליון ללמוד עם בנו

שמעתי מפי מורי הקדוש רבי אליעזר צבי זללה"ה מקאמארני, מה שמעו מפי אביו הקדוש זלה"ה, בעיר אחד במדינות פולין היה איש צדיק ושמו רבי דוד, והיה דרכו למכור חלב, והוא היה צדיק ניסתר וגדול וקדוש, והצדיק הקדוש היה הלך למנוחתו לחיי עולם הבא, ושבק בן תלמיד חכם גדול, ולא ידע משום דבר של עסק פרנסה, כי כל ימיו נתן לו אביו הקדוש הנ"ל פרנסה. וחשב בדעתו, הנה שמעתי שהרב הקדוש רבינו מאטלי מטשארנאביל מפרנס הל"ו צדיקים הנסותרים, אפשר יפרנס גם אותי, ונסע לדרכו לבוא אל רבינו הקדוש רבי ר' מאטלי מטשארנאביל זכ"ע זלה"ה.

והנה רבינו הקדוש הזה הרבי ר' מאטלי היה דרכו שבא אביו הקדוש בכל לילה מעולם העליון, ולמד עמו תורה ועבודה, והלך איזה ימים שלא בא אביו הקדוש ללמדו כמנהגו, והתחיל להתענות, ולשבור לבבו, ואמר בלבו, בודאי חטאתי חטא גדול, עבור זה אבי הקדוש אינו רוצה לבוא אצלי, והתענח כמה ימים עד שנחלש מאוד, עד שבא אביו הקדוש רבינו הקדוש רבי ר' נחום בעל מאור עינים, ואמר לו, בני, מה זה אתה מרעיש עולמות על שאין אני בא אצלך, תדע בני, שאין כך שום חטא שעבור זה אינו בא, רק שנפטר הצדיק הנסתר ר' דוד מוכר חלב, וכבדו אותו שנאמר דרשה שבעים יום, והוצרכו כל הצדיקים שבגן עדן העליון לבוא לשמוע הדרשה שלו, וע"כ לא יכולתי לבוא, ועד שיכלו השבעים יום הנ"ל לא באו אצלי, ואח"כ באו כמקודם.

ובזה הלילה שראה את אביו הקדוש הנ"ל, ואמר לו כנ"ל, בזה הלילה בא בן רבי דוד הנ"ל מהדרך, ובא לעיר טשארנאביל, ובבוקר בא אצל רבינו הקדוש רבי ר' מאטלי זלה"ה, ושאל אותו מאיזה מקום הוא, ומה טיבו, וסיפר לו כל לבו שהוא בן רבי דוד מוכר חלב כנ"ל, ואמר לו, הרי אתם בן הקדוש הנורא הזה שאמר לי אבי הקדוש בלילה, והשיב אותו על כסאו לפני כל האנשים שהיו אצלו, ואמר להם שיתנו לו פדיונות ומתנות כראוי לבן צדיק וקדוש הנורא הזה, ומאז היה לו פרנסה, וכן יעזור לנו השי"ת.

(היכל כאורה [להגה"צ רבי אשר דאם זצ"ל תלמיד])

שיר השירים אשר לשלמה

ברכת מול טוב שגורה בואת לידינו הבכור קשור רבות בשנים בלב ונפש בעננות של אהבה לאילנא דחיי"ב"ק מן אדמור"ד שליט"א, נודע בשערים שמו מפארים, פתח יד ומשביע, עושה חסד לאלפים, איש אמונת ורב תבונה, רודף צדקה וחסד, לעומתו ברוך יאמרו, נודע בשערים בצדקותיו המפארים

הרבני הנכבד והמפואר

הנה"ח ר' שלמה יהודה אפפעל שליט"א

מברייחי התיכון להקים ולייסד ולשכלל את היכל התורה המפואר במוסדותינו הקדושים

לדגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו תד"ו

נעטר לזן סדין במליץ יקרין שיכח, לדאית ממט ומכל יצ"ח רוב נחת דקדושה במסילות רבותיו צדיקי עולם, ויצו ה' חסדו מוהיל הברכה ואוצר הזוים שיכח, לזוית רוב נחת דקדושה מכל יצ"ח באוהדת רבוה"ק יתהלכין

ויתנו לך כתר תפארה

בגיל דרינה ובהדרגות נלכבה, ליבנו הזמה בקול צהלה, בשמחה הקדולה השרויה במעון ירדתי, קשור בעננות אהבה רבות בשנים אל כ"ק מן אדמור"ד שליט"א, מסור בלב ונפש אל מלכת בית קאמארנא, חרות'ה' הפצ ויראת'ה' היא אוצרי, ממע ארליים ודשישים ענף עץ אבות פאר הדיס מדה דור מלא מדע אוצר תבונה, מופלג בדיאה טהורה, שמו כפארים בכל מיני תהילה

כבוד שם תפארתו שלשלת היוחסין

הרה"צ רבי יחזקאל סקולא שליט"א

בן כ"ק אדמור מסאדוונא שליט"א

לדגל עת חזויה השרויה באהלו, בתת ה' שמחה במעונו באדוסי' בנו השובש עדי' לגדולות כמד שמשון ה"ו

יש ה' חסדו מוהיל הברכה ואוצר הזוים שיכח לזוית רוב נחת דקדושה מכל יצ"ח באוהדת רבוה"ק יתהלכין באושר ועושר והרחבת הדעת וכל טוב מתוך רוב שמחה ונחת